

Załącznik do Uchwały Nr LIV/1020/06

Rady Miasta Szczecin

z dnia 10 kwietnia 2006

Załącznik Nr 10 do Strategii Rozwoju Szczecina przyjętej

Uchwałą Nr I/N/1155/02

Rady Miasta Szczecina z dnia 6 maja 2002 r.

POLITYKA SOCJALNA (PS)

PREAMBUŁA

Przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom społecznym oraz poprawa jakości życia mieszkańców Szczecina, którzy własnym staraniem nie są stanie pokonać trudności życiowych, to najważniejszy cel Polityki Socjalnej Miasta. Polityka Socjalna ukierunkowana jest przede wszystkim na pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym tj. osobom bezdomnym, uzależnionym od środków psychoaktywnych, opuszczających zakłady karne, placówki opiekuńczo – wychowawcze i rodziny zastępcze. Osobną grupę stanowią niepełnosprawni oraz najstarsi mieszkańcy miasta, którym należy stworzyć godne warunki życia i samorealizacji.

Przyjęte zasady Polityki Socjalnej pozwalają traktować podmiotowo każdego mieszkańca naszego Miasta, rozpoznać jego potrzeby, wesprzeć w staraniach do życiowego usamodzielnienia. W Polityce Socjalnej Miasta podkreśla się również konieczność stworzenia sprawnego i elastycznego systemu instytucjonalnych form pomocy, dostosowujący się do zmieniających się potrzeb i problemów społecznych. Właściwie postawiona diagnoza zjawisk społecznych, stałe monitorowanie potrzeb społecznych przyczyni się do uelastycznienia struktur pomocy socjalnej i spowoduje dostosowanie infrastruktury do lokalnych potrzeb. Efektywność działań pomocowych wymaga również określenia czytelnych zasad współpracy z organizacjami, których działalność ma bezpośredni wpływ na obecnych i potencjalnych podopiecznych. W Polityce Socjalnej Miasta szczególnie podkreślono rolę współpracy instytucji i organizacji niepublicznych w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób wychodzących z bezdomności, długotrwale bezrobotnych, uzależnionych. Wspólne podejmowanie zadań przez instytucje i podmioty niepubliczne w systemie pomocy socjalnej pomoże osiągnąć zamierzone cele i przyczyni się do polepszenia warunków życia najbardziej potrzebującym mieszkańcom Miasta.

Polityka Socjalna Miasta stanowi integralną część Strategii Miasta Szczecina w rozwiązywaniu istotnych problemów mieszkańców. Zarówno Polityka Mieszkaniowa, Polityka Prorodzinna, Polityka Edukacyjna Miasta Szczecina jak i inne polityki zakładają pomoc osobom najuboższym, stwarzają warunki do rozwoju, stanowią system wsparcia osobom i grupom społecznym. Realizacja Polityki Socjalnej jest uzupełnieniem zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw oraz przepisów prawa lokalnego, a w szczególności Uchwały Nr XXVIII/717/2000 Rady Miasta Szczecina z dnia 25 września 2000 r. w sprawie Systemu Pomocy Społecznej Miasta Szczecina.

Zakładany okres realizacyjny Polityki Socjalnej do 2015 r. umożliwi Miastu dostosowywanie struktury pomocy socjalnej do potrzeb mieszkańców, pozwoli ocenić trafność wyboru programów i projektów realizacyjnych. Koordynacja działań instytucji i organizacji niepublicznych wraz z samorządem lokalnym przyniesie wymierne korzyści najbardziej potrzebującym mieszkańcom naszego Miasta.

DZIAŁ I

CELE POLITYKI SOCJALNEJ MIASTA SZCZECINA

Wdrażanie zasad i kierunków polityki socjalnej będzie przyczyniać się do realizacji następujących celów Strategii Rozwoju Szczecina

1. Celu strategicznego nr 3. **Stworzenie warunków do osobowego i społecznego rozwoju mieszkańców,**

w tym celów kierunkowych:

3.1. **Systemowe rozwiązania w dziedzinie edukacji poprawiające warunki zdobywania wiedzy, umiejętności i wychowania,**

3.2. **Bogata oferta kulturalna, turystyczna, sportowa i rekreacyjna,**

3.3. **Poprawienie warunków do rozwoju aktywności obywatelskiej mieszkańców.**

oraz

2. Celu strategicznego nr 4. **Poprawienie jakości życia w mieście,**

w tym celów kierunkowych:

4.1. **Poprawienie bezpieczeństwa socjalnego oraz jakości i długości życia,**

4.2. **Nowoczesna infrastruktura społeczna i techniczna,**

4.3. **Poprawianie stanu bezpieczeństwa miasta.**

DZIAŁ II

ZASADY POLITYKI SOCJALNEJ MIASTA SZCZECINA

Polityka socjalna realizowana będzie w oparciu o następujące zasady:

- 1. Solidarności – zakładająca, że żaden mieszkaniec miasta nie może być pozbawiony pomocy w potrzebie,**
- 2. Indywidualizacji – pomoc nie jest świadczona według jednego schematu, lecz uwzględnia bieżące potrzeby w poszczególnych przypadkach,**
- 3. „Pomoc dla samopomocy” – udzielanie takiej pomocy, która umożliwi korzystającym uwolnienie się od niej, gdy poprawi się ich sytuacja życiowa.**
- 4. Kompleksowości – instytucje Miasta i niepubliczne organizacje pomocowe udzielają wszechstronnej pomocy indywidualnej jak również podejmują systemowe rozwiązania wobec problemów społecznych. Oznacza to, że osoby znajdujące się w potrzebie mogą liczyć na pomoc różnych instytucji i organizacji społecznych w zakresie dotyczącym istoty zgłaszanego problemu. Kompleksowość to również dążenie różnych instytucji i organizacji pomocowych do wypracowania zintegrowanych programów i metod przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym występującym na terenie Miasta.**
- 5. Samorządności – zakłada możliwie największy udział organizacji pomocowych i samorządu lokalnego w rozpoznawaniu potrzeb mieszkańców, tworzeniu programów pomocowych, rozwiązywaniu indywidualnych problemów osób i rodzin potrzebujących.**
- 6. Kształtowania pozytywnych postaw i zachowań społecznych, uwrażliwiających mieszkańców naszego Miasta na problemy i potrzeby społeczne.**
- 7. Jawności i dostępności informacji o możliwych formach pomocy społecznej oraz instytucjach i organizacjach które je świadczą.**
- 8. Zasada współpracy instytucji publicznych i organizacji społecznych w rozwiązywaniu problemów społecznych Miasta Szczecina. Zasada ta oznacza, że wspólne podejmowanie działań instytucji publicznych i organizacji społecznych daje gwarancję profesjonalnej pomocy osobom potrzebującym miasta Szczecina. Realizacja tej zasady pozwoli właściwie skoordynować działania publicznych jednostek Miasta i organizacji pomocowych w rozwiązywaniu problemów społecznych.**

DZIAŁ III

KIERUNKI PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ

Dla realizacji celów określonych w Polityce Socjalnej Miasto Szczecin przyjmuje następujące kierunki działań:

- 1. Identyfikacja i rozszerzenie obszaru współpracy instytucji i niepublicznych organizacji, których działania mają bezpośredni wpływ na obecnych i potencjalnych podopiecznych, w tym z instytucjami i organizacjami przeciwdziałającymi wykluczeniu społecznemu,**
- 2. Uelastycznienie struktur pomocy socjalnej i dostosowanie do potrzeb lokalnych,**
- 3. Inwentaryzacja problemów społecznych, stałe monitorowanie potrzeb i form pomocy oraz ocena efektywności udzielanej pomocy,**
- 4. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,**
- 5. Wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin,**
- 6. Podniesienie jakości życia osób starszych,**

Kolejne rozdziały przedstawiają wymienione wyżej kierunki działań w formie obszarów pomocowych, które stanowić będą realizację celów strategii miasta Szczecina. Szczegółowym rozwinięciem tych kierunków będą programy realizacyjne polityki socjalnej określone w zakończeniu rozdziałów.

ROZDZIAŁ 1.

IDENTYFIKACJA I ROZSZERZENIE OBSZARU WSPÓŁPRACY INSTYTUCJI I ORGANIZACJI, KTÓRYCH DZIAŁANIA MAJĄ BEZPOŚREDNI WPŁYW NA OBECNYCH I POTENCJALNYCH PODOPIECZNYCH, W TYM Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI PRZECIWDZIAŁAJĄCYMI WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU.

1.1. Realizacja zadań wynikających z potrzeb Miasta oraz ustawy o pomocy społecznej odbywa się poprzez instytucje do tego powołane oraz organizacje pozarządowe. Stale wzrastające potrzeby w zakresie udzielania pomocy mieszkańcom naszego miasta powodują konieczność stworzenia skutecznej sieci pomocy społecznej i działań socjalnych. Koordynacja instytucjonalnych form pomocy i organizacji pozarządowych pozwoli na poprawienie bezpieczeństwa socjalnego, jakości i długości życia mieszkańców (cel kierunkowy 4.1. Strategii Miasta Szczecina) oraz realizację celu szczegółowego Strategii Miasta Szczecina tj. stworzenie sprawnego system pomocy społecznej i działań socjalnych (4.1.2.). Koniecznym jest zintegrowanie działań jednostek pomocy społecznej oraz niepublicznych organizacji, które wykonują zadania pomocowe dla dobra określonych grup społecznych oraz na rzecz społeczności lokalnej.

1.2. Skuteczność podejmowanych działań poprzez współpracę jednostek i organizacji niepublicznych powinny uwzględniać:

- potrzeby społeczności lokalnej, a w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, starsze, niepełnosprawne itp.
- infrastrukturę jednostek mogących udzielić wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w potrzebie,
- możliwości organizacji społecznych i charakter wykonywanych zadań,
- właściwy przepływ informacji o potrzebach osób i grup społecznych wymagających wsparcia,
- posiadane środki finansowe na realizację określonego programu, projektu,
- umiejętność pozyskiwania środków finansowych z innych źródeł na realizację zadań,
- czytelne zasady finansowania (dotowania) przez Miasto zadań realizowanych przez organizacje niepubliczne.

1.3. Obszar współpracy instytucji i organizacji musi mieć charakter zadaniowy, uwzględniający lokalną diagnozę występujących problemów oraz profilaktykę, pozwalającą przeciwdziałać występowaniu negatywnych zjawisk. Systemowe rozwiązania wymagają udziału samorządu lokalnego i innych instytucji działających na danym obszarze (Rady Osiedla, szkoły, instytucje kultury i sportu itp.).

1.4. Szczególne znaczenia nabierają programy i projekty związane z przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu grup zagrożonych długotrwałym bezrobociem, bezdomnością, uzależnionych od środków psychoaktywnych, opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze i rodziny zastępcze. Tworzone programy i projekty muszą uwzględnić współpracę służb pomocowych na rzecz pracy socjalnej wśród rodzin i osób długotrwale bezrobotnych, zapewnienia równego dostępu do dóbr kultury osób i rodzin, wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i zagrożonych ubóstwem. Realizacja programów pomoże społeczności lokalnej w rozwiązywaniu indywidualnych problemów mieszkańców, zaktywizuje środowisko lokalne na rzecz pomocy innym potrzebującym, wzmocni więzi emocjonalne, przyczyni się do rozwoju społeczności lokalnej.

RÓDZIAŁ 2.

UELASTYCZNIENIE STRUKTUR POMOCY SOCJALNEJ I DOSTOSOWANIE DO POTRZEB LOKALNYCH.

2.1. Sprawny system pomocy socjalnej i działań socjalnych wymaga stworzenia elastycznej infrastruktury, dostosowanej do przepisów i potrzeb mieszkańców naszego miasta. Dla usprawnienia struktury pomocy socjalnej koniecznym jest tworzenie programów i projektów usprawniających funkcjonowanie istniejących jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z uwzględnieniem:

- dostosowania do możliwości korzystania przez obecnych i potencjalnych podopiecznych,
- nowoczesnej bazy infromatycznej dla analizowania potrzeb, gromadzenia i przekazywania danych, kontaktowania się z innymi podmiotami uprawnionymi do rozwiązywania indywidualnych problemów, planowania i realizację nowych zadań,
- likwidacji barier architektonicznych w jednostkach udzielających pomocy,
- wykorzystanie potencjału lokalnych możliwości i zasobów (np. Rady Osiedli, placówki kultury i sportu, szkoły, poradnie i inne jednostki niepubliczne świadczące pomoc osobom w środowisku).

2.2. Uelastycznienie struktur pomocy socjalnej musi uwzględniać wykorzystanie bazy już istniejących struktur lub tworzenie nowych jednostek w miarę pojawiania się nowych zjawisk i potrzeb. Koordynatorem działań socjalnych i pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, którego struktura dostosowuje się stopniowo do potrzeb mieszkańców - w miarę zmieniających się przepisów i potrzeb.

2.3. Do zadań Miasta w zakresie uelastyczniania struktur pomocy socjalnej należy również:

- przekształcenie istniejących socjalizacyjnych placówek opiekuńczo – wychowawczych w placówki wielofunkcyjne i dostosowanie ich infrastruktury do obowiązujących standardów.
- tworzenie infrastruktury „mieszkań chronionych” dla osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, a w szczególności osobom z zaburzeniami psychicznymi, opuszczającym rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo –wychowawczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, uchodźcom,
- realizacja programów naprawczych Domów Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie Miasta Szczecina i dostosowanie do potrzeb mieszkańców.

ROZDZIAŁ 3.

INWENTARYZACJA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH, STAŁE MONITOROWANIE POTRZEB I FORM POMOCY ORAZ OCENA EFEKTYWNOŚCI UDZIELANEJ POMOCY.

Budowanie strategii pomocy społecznej, realizacja zadań ustawowych, tworzenie systemowych rozwiązań wymaga posiadania diagnozy problemów społecznych oraz określenia skali potrzeb mieszkańców miasta Szczecina w zakresie pomocy społecznej.

3.1. Diagnoza problemów społecznych.

Budowanie diagnozy problemów społecznych wymaga analizy środowiska społecznego uwzględniającego zakres problemów społecznych występujących na poszczególnych obszarach miasta, opracowania metod badawczych, współpracy z naukowymi ośrodkami badawczymi. Inwentaryzacja zjawisk społecznych przyczyni się pośrednio do poprawy bezpieczeństwa (cel kierunkowy 4.3. Strategii Miasta Szczecina) miasta, podejmowania zintegrowanych działań edukacyjnych społeczności lokalnej na rzecz własnego bezpieczeństwa (cel szczegółowy 4.3.3), obniżenia patologii społecznej. Diagnoza problemów społecznych Miasta Szczecina w znacznym stopniu pozwoli na określenie zadań społeczności lokalnej (np. Osiedla), instytucjonalnych form pomocy społecznej funkcjonujących na danym terenie, organizacji pozarządowych, szkół i innych instytucji publicznych, które w programie Środowiskowej Koordynacji Działań Społecznych mogą skutecznie wypracowywać rozwiązania najlepsze dla swojego obszaru i jego mieszkańców.

3.2. Monitorowanie potrzeb i form pomocy społecznej.

Badania diagnostyczne problemów społecznych muszą podlegać okresowemu monitorowaniu, co pozwoli w czasie określić skuteczność działań pomocowych podejmowanych na danym obszarze miasta. Monitorowanie zjawisk społecznych prowadzonych przez wyspecjalizowane jednostki nada przejrzysty charakter przyszłym kierunkom polityki społecznej, pozwoli na dokonanie oceny trafności wyboru programów realizacyjnych, form udzielanej pomocy oraz oceny ilości środków finansowych niezbędnych dla realizacji potrzeb.

Realizacja programów i projektów w zakresie badań diagnostycznych, monitorowanie potrzeb i form pomocy społecznej usprawni system pomocy socjalnej, zaktywizuje samorząd lokalny do podejmowania skuteczniejszych wysiłków w rozwiązywaniu problemów społecznych, przyczyni się do realizacji zasadniczych celów strategii Miasta.

ROZDZIAŁ 4.

POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Z punktu widzenia potrzeb mieszkańców Miasta szczególnego znaczenia nabiera współpraca różnych instytucji (publicznych i niepublicznych) w zakresie przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. Realizacja zadania związana jest z reintegracją społeczną i zawodową osób, które własnym staraniem nie są w stanie rozwiązać swoich problemów życiowych.

4.1. Sprawny system pomocy społecznej i działań socjalnych (cel szczegółowy 4.1.2 Strategii Miasta Szczecina) wymaga koordynacji i systemowych rozwiązań w zakresie niesienia pomocy osobom bezdomnym, uzależnionym od środków psychoaktywnych, długotrwale bezrobotnym, opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze i zakłady karne. W proponowanym systemie koordynatorem działań w zakresie rozwiązywania indywidualnych problemów wymienionych grup społecznych jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, który współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Z organizacjami pozarządowymi Miasto Szczecin zawiera kontrakt w drodze konkursu ofert.

4.2. Realizując obowiązki wynikające również z ustawy o pomocy społecznej należy uwzględnić w szczególności:

- zabezpieczenie podstawowych potrzeb osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym (np. noclegu i pożywienia w okresie zimowym osobom bezdomnym),
- pomoc osobom i rodzinom zagrożonym utratą mieszkania z przyczyn ekonomicznych,
- pomoc osobom zagrożonym trwałą marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- pomoc usamodzielnianym wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych (mieszkania socjalne),
- tworzenie mieszkań chronionych dla osób mogących, przy odpowiednim wsparciu, samodzielnie żyć w środowisku, w szczególności dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze, resocjalizacyjne, zakłady dla nieletnich i rodziny zastępcze,
- tworzenie programów pomocowych z udziałem środków Unii Europejskiej oraz partnerów lokalnych i zagranicznych.

Wspólnie podejmowane starania jednostek pomocy społecznej i społeczności lokalnej przyczynią się do realizacji założonych w Strategii Miasta celów.

ROZDZIAŁ 5.

WSPIERANIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracja ze społeczeństwem są formą realizacji podstawowych potrzeb osób niepełnosprawnych Miasta Szczecina. Dlatego głównym celem działań jest poprawienie jakości życia osób niepełnosprawnych, zapewnienie warunków do samodzielnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym oraz integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.

5.1. Polityka Socjalna Miasta w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym zakłada podejmowanie takich działań, które uwzględnią w szczególności:

- pomocą osobom niepełnosprawnym w miejscu zamieszkania (np. asystent osoby niepełnosprawnej),
- zwiększenie dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny,
- likwidację barier w obiektach infrastruktury miejskiej, barier transportowych oraz barier w komunikowaniu się,
- wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacyjnych,
- zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do kultury, sportu, rekreacji i turystyki,
- zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych,
- zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie planowania, wdrażania oraz ewaluacji z samorządną reprezentacją środowiska.
- pozyskiwaniem mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które mogą, przy odpowiednim wsparciu samodzielnie funkcjonować w środowisku,
- inne programy i projekty wspierające osoby niepełnosprawne z udziałem funduszy europejskich, pozwalające np. podejmowanie zatrudnienia.

5.2. Realizacja Polityki Socjalnej wobec osób niepełnosprawnych przyczyni się do poprawy warunków funkcjonowania na obszarze miasta, pozwoli aktywnie uczestniczyć niepełnosprawnym w życiu społecznym i zawodowym, przyczyni się do realizacji strategicznych celów Miasta.

ROZDZIAŁ 6.

PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH.

W wyniku postępów medycyny, lecznictwa i profilaktyki, rośnie średnia wieku mieszkańców Szczecina. W Polityce Socjalnej Miasta objęcie systemowym wsparciem najstarszych mieszkańców stanowi ważny obszar działań. Kompleksowy system wsparcia osób starszych i schorowanych wymaga opracowania programów i projektów związanych z:

- pomocą osobom oczekującym na umieszczenie w domu pomocy społecznej w ich naturalnym środowisku,
- aktywizacją społeczną osób starszych z udziałem organizacji pozarządowych i Rad Osiedla,
- przeciwdziałaniem przemocy wobec osób starszych, schorowanych w ich naturalnym środowisku,
- zwiększenie dostępu osobom starszym do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności,
- zapewnienie osobom starszym pełnego dostępu do dóbr kultury, sportu, rekreacji i turystyki,
- skoordynowanie działań instytucji, organizacji niepublicznych i samorządu lokalnego w proces integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.

Realizacja programów i projektów obejmujących ww. obszar przyczyni się do poprawienia jakości życia osób starszych i schorowanych, będzie miało wpływ na bezpieczeństwo socjalne, podniesie jakość i długości życia mieszkańców (cel kierunkowy 4.1.).

